

Х. Стрельський В'ячеслав Ілліч ³⁹

З Миколаївщиною були тісно пов'язані життя, діяльність та творчість відомого українського історика, краєзнавця і педагога **В'ячеслава Ілліча Стрельського**.¹ Він народився 28 вересня 1910 р. у м. Курську, в Росії, в родині службовця. Після навчання в місцевій школі продовжив свою освіту в Московському історико-архівному інституті, який закінчив у 1935 р. Його вчителями були всесвітньо відомі вчені Є.В. Тарле, Ю.В. Готьє, М.В. Нечкіна.

**В'ячеслав Ілліч
Стрельський**

У 1935-1945 рр. працював спочатку недовго у державних та архівних органах Радянського Союзу, а згодом – України. В 1935-1941 рр. працював у Миколаєві. Був старшим науковим співробітником, потім директором Державного архіву Миколаївської області. Одночасно в 1937-1941 рр. викладав у Миколаївському державному педагогічному інституті (нині – держуніверситет): викладач історії СРСР та історії УРСР, завідувач кафедри історії СРСР та історії УРСР, одночасно був заступником декана історико-філологічного факультету.

Напередодні війни, 19 червня 1941 р., опублікував в обласній газеті “Південна правда” дуже розлогу статтю “Город Николаев. (По историческим местам нашей области)”. З початком війни з частиною архівних матеріалів був евакуйований у м. Омськ, працює старшим науковим співробітником державного архіву Омської області. Видав дві книги: “Сибір у Вітчизняній війні 1812 р.” і “Сибір у Великій Вітчизняній війні” (1943).

В лютому 1944 р. Стрельського направили у звільнені райони України. Був начальником науково-методичного відділу Українських державних архівів УРСР. У 1945 р. очолив Центральний державний архів УРСР. У тому ж році в Київському державному університеті захистив кандидатську дисертацію на тему “Історія міста Миколаєва”. **Це була перша кандидатська дисертація з історії нашого міста.** Одразу після захисту очолив створену в Київському університеті кафедру архівознавства і спеціальних історичних дисциплін. Нею керував до 1982 р. Усього Київському державному університе-

40
ту віддав понад 40 років, до своєї кончини в 1983 році. У 1949-1969 рр. був заступником проректора, згодом проректором університету, працював редактором часопису “Пам’ятки України” і наукового збірника “Вісник Київського університету”.

Написав монографію про Миколаївщину.

В.І. Стрельський багато років був відповідальним редактором 14-ти томів “Наукових записок Київського державного університету ім. Т. Шевченка” і “Вісника Київського державного університету імені Т. Шевченка” (серія історії).

З 1964 р. – доктор історичних наук, а з наступного, 1965 р., – професор.

Серед сотень його наукових праць – публікації з проблем історії України, СРСР, джерелознавства історії СРСР, геральдики, хронології, архівознавства та краєзнавства.

З-поміж його основних наукових творів назвемо такі окремі монографії і посібники, як “Участь українського народу у Вітчизняній війні 1812 року” (К., 1953); “Джерелознавство історії СРСР. Період імперіалізму” (К., 1958); “Основные принципы научной практики источников по истории СССР” (К., 1961); “Источниковедение истории СССР. Период империализма. Конец XIX в. – 1917 г.” (М., 1962); “Допоміжні історичні дисципліни” (К., 1963); “Теория и методика источниковедения истории СССР” (К., 1968) та ін.

Стрельський – автор 300 друкованих праць. За життя й діяльності у Миколаєві опублікував до 50 статей в газетах щодо історії Миколаївського краю. Як художник-любитель написав близько 200 різних полотен. Як обдарована, різнобічна особистість, крім того, що чудово малював, прекрасно знав літературу, захоплювався географією, багато подорожував.

В’ячеслав Ілліч часто воював з чиновництвом, хоч і був людиною тихою і скромною. Воював проти бездумного знесення церковних храмів і комплексів, проти їх руйнування замість реставрації та ін.²

Становлення В.І. Стрельського як вченого відбулося на Миколаївщині, де йому довелося іноді працювати одночасно на чотирьох посадах. Яскравим підтвердженням цього може бути хоча б його одна з перших наукових публікацій, і до того ж стосовно Миколаївщини. Це була по суті перша наших часів розвідка щодо вивчення історії архівної справи у нашому краї.³

Помер і похований у Києві.

41

Директор Державного архіву Миколаївської області, кандидат історичних наук Лариса Леонідівна Левченко тепер наполегливо вивчає діяльність архіву в 1941-1945 рр. Природно, що досліджує і спадщину, діяльність В.І. Стрельського, який до війни очолював архів, займався його евакуацією в тил, керував ним в роки останньої війни.

¹ Див.: Радянська енциклопедія історії України. – К.: УРЕ, 1972. – Т. 4. – С. 221; Жадько В.О. Праця, вказана у розділі V. – С. 547.

² Табачник Д. Служіння історії Вітчизни // Південна правда. – 1989. – 18 жовтня. До цієї статті її автор, тепер державний діяч України, вчений-історик, доктор наук, подав світліну В.І. Стрельського, яку вміщено в нашому підручнику.

³ Див., наприклад: Стрельський В. Миколаївський державний історичний архів за п'ять років // Архівний збірник. – К., 1938. – С. 66-76 та ін.